

KUJDESI PARËSOR - PORTA HYRËSE E QYTETARIT NË SHËRBIMET SHËNDETËSORE

Albana Morina

Specialiste e Mjekësisë
Familjare

Udhëheqëse e Divizionit të
Kujdesit Parësor Shëndetësor
në Ministrinë e Shëndetësisë

Bisedë me dr. Albana Morina, udhëheqëse e Divizionit të Kujdesit Parësor Shëndetësor në Ministrinë e Shëndetësisë

A mund të na flisni për nivelin e kujdesit parësor shëndetësor në Kosovë, sa janë të rëndësishme shërbimet e këtij niveli?

Dr. Albana Morina: Kujdesi Parësor Shëndetësor (KPSH-ja) është portë hyrëse e qytetarëve të Republikës së Kosovës në sistemin shëndetësor dhe shërben si pikë koordinuese për të gjitha shërbimet e tjera shëndetësore, me qëllim të sigurimit të kujdesit të vazhdueshëm shëndetësor dhe të integruar.

KPSH-ja bazohet në ofrimin e shërbimeve shëndetësore cilësore dhe të sigurta, të ndërtuara mbi parimet e konceptit të mjekësisë familjare, të drejtuara nga nevojat dhe kërkesat e individëve, familjeve dhe bashkësisë, me synim të promovimit, ruajtjes dhe përmirësimit të shëndetit për të gjithë qytetarët dhe banorët në Republikën e Kosovës. Po ashtu, në kuadër të KPSH- së përfshihet edhe promovimi dhe edukimi shëndetësor, parandalimi, zbulimi i hershëm/diagnostikimi, mjekimi, kujdesi dhe rehabilitimi i të lënduarve, të sëmurëve me sëmundje akute dhe kronike, pastaj organizimi i shërbimeve të urgjencës dhe emergjencës mjekësore si pjesë e sistemit unik të shërbimeve në të tri nivelet e kujdesit shëndetësor si dhe kujdesi paliativ, që ofrohen nga institucionet e KPSH- së dhe në komunitet, gjegjësisht në shtëpi.

Shërbimet në Kujdesin Parësor Shëndetësor janë shumë të rëndësishme, sepse kanë qasje më gjithëpërfshirëse, të barabartë, më kosto efektive dhe efikase për të rritur shëndetin fizik dhe mendor të njerëzve, si dhe mirëqenien sociale. Dëshmitë e ndikimit të gjerë të investimeve në KPSH vazhdojnë të rriten në të gjithë botën, veçanërisht në kohë krizash të tilla si pandemia COVID-19.

Sa qendra të mjekësisë familjare janë në Kosovë, a ka mungesë të këtyre qendrave në qytete ose në fshatra të Kosovës?

Dr. Albana Morina: KPSH- ja organizohet nëpërmjet rrjetit të institucioneve shëndetësore në: Qendra Kryesore e Mjekësisë Familjare dhe njësitë përbërëse të saj siç janë Qendra e Mjekësisë Familjare dhe Ambulanca e Mjekësisë Familjare nëpërmjet konceptit të Mjekësisë Familjare. Rrjeti i institucioneve në KPSH ka shtrirje dhe mbulueshmëri të mirë gjeografike në vendin tonë duke u mundësuar qytetarëve ofrimin e shërbimeve shëndetësore dhe qasje të lehtë në shërbime.

Aktualisht janë 449 institucione të KPSH-së, prej tyre 38 QKMF, 166 QMF dhe 245 AMF (Ambulanca të Mjekësisë familjare).

Cila është forma e funksionimit të këtyre qendrave, a kanë bashkëpunim dhe, nëse po, për cilat çështje bashkëpunojnë më shumë?

Dr. Albana Morina: Ministria e Shëndetësisë nëpërmjet Divizionit të Kujdesit Parësor Shëndetësor të MSH-së është bartëse e politikave zhvillimore në KPSH. Ajo harton dhe mbikëqyr zbatimin e politikave shëndetësore në KPSH si dhe monitoron zbatimin e këtyre politikave/strategjive dhe legjisllacionit në këtë nivel të Kujdesit Shëndetësor. Sigurisht qendrat e KPSH- së bashkëpunojnë me institucionet simotra në komuna në kuptim të ndarjes së përvojave rreth mënyrës se si i organizojnë shërbimet, si i adresojnë sfidat e tyre, rreth mbikëqyrjes, raportimit, edukimit dhe promovimit shëndetësor dhe pjesëmarrjes së përbashkët në aktivitetet të edukimit të vazhduar profesional, si në kongrese, seminare, trajnime e deri te veprimi nëpërmjet ekipeve të përbashkëta në ofrim të shërbimeve shëndetësore ambulatore dhe jashtëambulatore.

Cilat janë planet afatmesme dhe afatgjate të Ministrisë së Shëndetësisë për qendrat e kujdesit parësor?

Dr. Albana Morina: Ministria e Shëndetësisë do të vazhdojë fuqizimin e Kujdesit Parësor Shëndetësor me qëllim zbatimin e konceptit të mjekësisë familjare, duke i caktuar kriteret për përcaktimin e qytetarëve për mjek familjar bazuar në zonën e banimit, krijimin e listës së pacientëve për mjek familjar si dhe promovimin e shërbimeve, të cilat ofrohen në Kujdesin Parësor Shëndetësor nga mjeku familjar. Po ashtu, Ministria e Shëndetësisë do të krijojë standardet dhe do të fuqizojë kapacitetet për ofrimin e vizitave shtëpiake për kujdes paliativ.

Cilat janë përgjegjësitë e MSH-së në raport me Kujdesin Parësor?

Dr. Albana Morina: Bazuar në strukturën organizative të MSH-së dhe institucioneve në nivel komunal, drejtoritë komunale për Shëndetësi dhe Mirëqenie Sociale dhe drejtorët e QKMF-ve kanë mbajtur nivelin e duhur të bashkëpunimit me Ministrinë, mirëpo vlen të theksohet se nga periudha kur ka filluar pandemia COVID-19, ky bashkëpunim është fuqizuar edhe më shumë. Në veçanti, procesi i vaksinimit kundër COVID-19, ka bërë që komunikimi i rregullt dhe bashkëpunimi i MSH-së me komunat të jetë në nivel të lartë.

Ministria e Shëndetësisë është përgjegjëse për hartimin e politikave për sistemin shëndetësor të vendit, prandaj edhe për Kujdesin Parësor Shëndetësor dhe, gjithashtu, për monitorimin e zbatimit të këtyre politikave nëpërmjet instrumenteve të caktuara, të cilat ndikojnë direkt në ngritjen e cilësisë së shërbimeve shëndetësore dhe rritjen e llogaridhënies nga komunat.

Korrespondenca:

albana.morina@rks-gov.net

Cila është çështja më problematike me të cilën përballlet MSh-ja si institucion në raport me këto qendra?

Dr. Albana Morina: Vështirësitë më të shpeshta që kemi identifikuar, janë ndërrimi i shpeshtë i menaxhmenteve të KPSH-së në nivel lokal, që ndodh si pasojë e ndryshimeve të shpeshta edhe të pushteteve lokale. Gjithashtu, sfida e përbashkët ka qenë edhe buxheti i pamjaftueshëm për t'i adresuar të gjitha kërkesat që vijnë nga ky nivel i kujdesit shëndetësor, pastaj shpërndarja joadekuatë e resurseve humane në ndonjë komunë e diku edhe mungesa e këtyre resurseve që ka kufizuar disa shërbime shëndetësore.

Dr. Albana Morina: Koncepti i mjekësisë familjare konsiston në atë që të gjithë banorëve t'u ofrohen shërbime shëndetësore gjithëpërfshirëse, efektive dhe në vazhdimësi individit dhe familjes në të gjitha fazat e jetës, bazuar në të dhëna e dëshmi shkencore. Ky koncept nuk mund të zbatohet pa bashkëpunuar me komunat, sepse bazuar në Ligjin për Vetëqeverisje Lokale, komunat menaxhojnë në aspektin operacional kujdesin Shëndetësor në nivel Parësor, ndërsa Ministria i bën politikat dhe mbikëqyr edhe këtë nivel.

MSh-ja gjithashtu udhëheq Programin e Shkollimit Specialistik të Mjekësisë Familjare, i cili është i akredituar nga Kolegji Mbretëror i Britanisë së Madhe (RCGP) që nga viti 2015, duke ndikuar në fuqizimin e kapaciteteve të KPSH-së, konkretisht në

rritjen e numrit të mjekëve (specialistëve) familjarë për zbatimin e konceptin e mjekësisë familjare dhe, njëkohësisht, duke nxjerrë specialistë të mjekësisë familjare nën mbikëqyrje ndërkombëtare dhe me cilësi të lartë.

Në fakt, ky program është një nga programet e vetme në Kosovë, që gëzojnë akreditim ndërkombëtar të këtij niveli.

Pra, MSh-ja dhe komunat janë të fokusuar që të nxjerrin më të mirën nga Kujdesi Parësor Shëndetësor, ta fuqizojnë këtë nivel të shërbimeve shëndetësore duke ngritur cilësinë dhe sigurinë e tyre dhe t'u lënë sa më pak punë dy niveleve të tjera (dytësorit dhe tretësorit), duke u bazuar edhe në faktin se përqindja më e madhe e shërbimeve shëndetësore për qytetarët duhet të merret në kuadër të Kujdesit Parësor Shëndetësor.

